

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 422/2014-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť J. V., zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Baloghovou, Advokátska kancelária, Madačova 7, Ružomberok, pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Okresným súdom Námestovo pod sp. zn. 7 P 59/2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. V. o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. júna 2014 doručená sťažnosť J. V. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Okresným súdom Námestovo (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7 P 59/2013. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 13. júna 2014.

Zo sťažnosti a z pripojených listinných dôkazov vyplýva, že návrhom podaným Okresnému súdu Ružomberok 8. júla 2013 sa sťažovateľ ako otec maloletého dieťaťa domáhal úpravy výkonu rodičovských práv a povinností. Okresný súd Ružomberok vec postúpil na prerokovanie a rozhodnutie okresnému súdu 18. júla 2013. V rámci sporu o príslušnosť Krajský súd v Žiline (ďalej len „krajský súd“) 3. októbra 2013 rozhodol, že je daná miestna príslušnosť okresného súdu. Pojednávanie sa uskutočnilo 25. novembra 2013. Vzhľadom na námietky sťažovateľa proti protokolácii, ktoré okresný súd neakceptoval, bol spis v dôsledku odvolania sťažovateľa predložený krajskému súdu, ktorý odvolanie odmietol ako neprípustné. Následne bol nariadený termín pojednávania na 7. máj 2014 a na žiadosť sťažovateľa bol posunutý na 14. máj 2014.

Uznesením okresného súdu č. k. 7 P 59/2013-162 z 24. apríla 2014 bolo spojené konanie o úpravu rodičovských práv a povinností vedené pod sp. zn. 7 P 59/2013 (na základe návrhu sťažovateľa) a konanie o zmenu úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu vedené pod sp. zn. 9 P 17/2014 (na základe návrhu matky maloletého dieťaťa). Keďže v oboch veciach konala tá istá sudkyňa, nie je zrejmé, prečo nedošlo k spojeniu oboch vecí hneď po podaní neskoršieho návrhu, ale až dva týždne pred nariadeným termínom pojednávania.

Okresný súd tak spojil na spoločné konanie dve konania, ktoré sa síce týkajú toho istého maloletého dieťaťa, avšak inak nebol daný žiaden dôvod na ich spojenie. Návrh sťažovateľa sa týkal možnosti telefonovania s maloletým dieťaťom počas pobytu u matky a tiež nezhody rodičov týkajúcej sa lekárskej starostlivosti a trvalého pobytu maloletého dieťaťa. Je teda zrejmé, že konanie o návrhu sťažovateľa nie je skutkovo, ale ani právne náročné, nie je náročné na dokazovanie a za bežných okolností by sa vec mohla spravidla skončiť na prvom pojednávaní. Naproti tomu konanie o návrhu matky, ktorým sa domáha zmeny zverenia maloletého dieťaťa, začalo až 13. februára 2014. Vzhľadom na predmet tohto konania sa dá predpokladať dlhšie trvanie konania a potreba znaleckého dokazovania. Nie je preto zrejmé, prečo okresný súd tieto dve konania spojil do jedného, a to tým viac, že dokazovanie sa ubera len v rámci návrhu matky (čo sa týka návrhu sťažovateľa, sa žiadne dokazovanie nevykonáva a nie je ani potrebné). Napokon už zo samotného predmetu týchto

konaní je zrejmé, že obom návrhom nemôže byť vyhovené, keďže popri sebe neobstoja. Okresný súd teda viac-menej prejudikuje vo veci samej, lebo nepovažuje za potrebné zaoberať sa návrhom sťažovateľa a celé dokazovanie smeruje len k návrhu matky. Je teda viac ako zrejmé, že k spojeniu vecí nedošlo v záujme hospodárnosti konania.

Spojením vecí došlo aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, keďže práve spojením vecí okresný súd spôsobil, že konanie vo veci návrhu sťažovateľa nie je do podania sťažnosti právoplatne skončené, hoci od podania návrhu uplynul bezmála už rok a prietah je spôsobený okresným súdom, ktorý spojením vecí bezdôvodne oddialil meritórne rozhodnutie vo veci samej.

Podľa názoru sťažovateľa ustanovenie rozvrhu práce okresného súdu, ktoré umožňuje výnimku z náhodného prideľovania spisov, keď veci týkajúce sa toho istého maloletého prerokováva a rozhoduje len jeden sudca, a to ten, ktorému napadla prvá vec, je v rozpore s ústavou garantovaným právom na zákonného sudcu.

Proti uzneseniu o spojení vecí na spoločné konanie nie je prípustné odvolanie a ani žiadny iný riadny či mimoriadny opravný prostriedok. Sťažovateľ nemá teda žiadnu možnosť brániť sa proti spojeniu konania o jeho návrhu s návrhom matky, ktorý je s jeho návrhom vo vzájomnom rozpore.

Sťažovateľ žiada vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 7 P 59/2013 s tým, aby bolo uznesenie z 24. apríla 2014 zrušené a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Domáha sa tiež priznania primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 1 500 € a náhrady trov právneho zastúpenia advokátkou vo výške 294,08 €.

Z uznesenia okresného súdu č. k. 7 P 59/2013-162 z 24. apríla 2014 vyplýva, že ním bolo spojené konanie o úpravu rodičovských práv a povinností vedené pod sp. zn. 7 P 59/2013 a konanie o zmenu úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu vedené pod sp. zn. 9 P 17/2014 s tým, že konanie sa bude viesť ďalej pod sp. zn. 7 P 59/2013.

Sťažovateľ, ktorého návrh bol okresnému súdu doručený 26. júla 2013, žiada uložiť rodičom povinnosť navzájom sa informovať o maloletom dieťati, ďalej, aby matka umožnila sťažovateľovi telefonický kontakt v trvaní 10 minút v čase, keď je maloleté dieťa v starostlivosti matky, aby maloleté dieťa malo trvalý pobyt na adrese(...), a napokon, aby okresný súd dal súhlas sťažovateľovi na zmenu poskytovateľa zdravotnej starostlivosti pre maloleté dieťa. Matka, ktorej návrh bol okresnému súdu doručený 13. februára 2014, žiada o zmenu úpravy práv a povinností k maloletému dieťaťu tak, aby namiesto striedavej starostlivosti oboch rodičov bol zverený do starostlivosti matky s určením vyživovacej povinnosti sťažovateľa vo výške 150 € mesačne. S prihliadnutím na ustanovenie § 112 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v záujme hospodárnosti konania bolo potrebné rozhodnúť o spojení oboch konaní.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažnosť treba považovať za neprípustnú.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podľa § 112 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Podľa § 112 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak sa v návrhu na začatie konania uvádzajú veci, ktoré sa na spojenie nehodia, alebo ak odpadnú dôvody, pre ktoré súd veci spojil, môže súd niektorú vec vylúčiť na samostatné konanie.

Sťažovateľ predovšetkým namieta spojenie konaní o jeho návrhu a o návrhu matky na spoločné konanie. Pritom zdôrazňuje, že po spojení oboch konaní vyvstala potreba znaleckého dokazovania, ktoré sa však týka iba návrhu matky.

Možno konštatovať, že sťažovateľ vlastne tvrdí, že záujem hospodárnosti konania, ktorý viedol k spojeniu vecí, prestal fungovať vo chvíli, keď došlo k nariadeniu znaleckého dokazovania, ktoré sa však návrhu sťažovateľa vôbec netýka.

Podľa názoru ústavného súdu v danej situácii mal sťažovateľ (a má aj teraz) možnosť postupom podľa ustanovenia § 112 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku žiadať o vylúčenie konania o jeho návrhu na samostatné konanie. Znamená to, že vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľ nevyužil všetky účinné zákonné možnosti, ktoré má k dispozícii na to, aby k namietanému porušeniu práva nedochádzalo. To zakladá neprípustnosť sťažnosti v tejto časti. Treba k tomu dodať, že sťažovateľ ani len netvrdil (tým menej preukazoval), že o postup podľa § 112 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku nepožiadaval z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Preto ani neprichádzal zo strany ústavného súdu do úvahy prípadný postup podľa ustanovenia § 53 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa názoru sťažovateľa spojením oboch konaní dochádza k zbytočným priet'ahom týkajúcim sa jeho návrhu na začatie konania, pretože po ich spojení bolo nariadené znalecké dokazovanie, ktoré pre rozhodnutie o jeho návrhu nie je potrebné. Inými slovami, nebyť spojenia oboch konaní, o jeho návrhu už mohlo a malo byť rozhodnuté, a ak sa tak dosiaľ nestalo, treba to považovať za zbytočné priet'ahy.

Aj v súvislosti s touto námietkou sťažovateľa platia už uvedené úvahy ústavného súdu, pretože ani v tomto smere sťažovateľ nevyužil možnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 112 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Prípadným vylúčením návrhu sťažovateľa na samostatné konanie by dôvod priet'ahov prestal existovať.

Napokon sťažovateľ tvrdí, že kým o jeho návrhu koná zákonný sudca, zatiaľ toho istého sudcu nemožno považovať za zákonného sudcu v konaní o návrhu podanom matkou maloletého dieťaťa. Podľa jeho názoru totiž návrh matky mal byť pridelený príslušnému sudcovi náhodným výberom, čo sa však nestalo. Bolo totiž aplikované príslušné ustanovenie rozvrhu práce okresného súdu, podľa ktorého veci týkajúce sa toho istého maloletého prerokováva a rozhoduje len jeden sudca, a to ten, ktorému napadla prvá vec. Toto ustanovenie rozvrhu práce považuje sťažovateľ za rozporné s ústavou zaručeným právom na zákonného sudcu.

„Z doterajšej judikatúry možno vyvodiť, že do rámca skutočností spochybňujúcich neustrannosť súdu z objektívneho hľadiska patria predovšetkým rôzne prípady inkompatibility, teda situácie, keď sudca rozhodujúci o veci mal s ňou dočinenia predtým, resp. v jej skoršej fáze v inom postavení, napr. ako vyšetrovateľ alebo prokurátor. Ďalej do tejto skupiny patria prípady, keď vo veci koná miestne alebo vecne nepríslušný súd alebo sudca, ktorý podľa rozvrhu práce nie je zákonný sudca.“ (I. ÚS 46/05)

Podľa názoru ústavného súdu ak je účastník konania toho presvedčenia, že vo veci nekoná zákonný sudca, môže sa brániť námietkou zaujatosti. Totiž sudca, ktorý nie je zákonným sudcom, nie je zároveň ani sudcom neustranným, pretože z objektívneho hľadiska sa nejaví navonok ako neustranný. Takýto sudca môže síce subjektívne rozhodovať absolútne neustranne, ale napriek tomu jeho neustrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na to, že nie je zákonným sudcom (I. ÚS 46/05).

Z tvrdení sťažovateľa, ale ani z predložených listinných dôkazov nevyplýva, že by sťažovateľ namietol zaujatosť konajúceho sudcu vo vzťahu voči návrhu na začatie konania, ktorý podala matka, a to na základe argumentov uplatnených v tejto sťažnosti. Sťažovateľ teda ani v tomto prípade nevyužil zákonom daný účinný právny prostriedok na nápravu namietaného porušenia práva. Rovnako neuviedol ani dôvod, pre ktorý takto nepostupoval.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júla 2014